

فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: 78864 Article Cod: 2020S4D14SH1M ISSN-P: 2538-3701

مطالعه نقش بهزیستی اخلاقی بر کاهش میزان طلاق عاطفی

(مطالعه موردی: دانشجویان متاهل دانشگاه پیام نور ملایر)

(تاریخ دریافت ۱۳۹۹/۰۲/۱۵، تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۰۵/۱۲)

لیلا نعمتی^۱

دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه بوعلی سینا همدان

علی بخشی

دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

چکیده

اخلاق یک تجربه انسانی است که هر فرد در زندگی عادی خود نیاز به فضیلت اخلاقی دارد که بر آن متکی است. اخلاق یک ابزار اصلی یا یک مهارت زندگی است که یک بعد لاینفک بهزیستی است. بهزیستی اخلاقی می تواند منجر به کاهش طلاق عاطفی می شود از این روی، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بهزیستی اخلاقی با کاهش طلاق عاطفی انجام گرفته است. پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ گردآوری داده ها توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری کلیه دانشجویان متاهل دانشگاه پیام نور ملایر به تعداد ۲۰۰ نفر می باشد. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان و روش تصادفی ساده ۱۲۰ دانشجو برآورد شد. برای گردآوری مبانی نظری از روش کتابخانه ای و برای گردآوری داده های پژوهش از پرسشنامه بهزیستی اخلاقی با پایایی ۰/۹۰ و طلاق عاطفی با پایایی ۰/۸۱ استفاده شده که روایی آن مورد تایید صاحب نظران قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار

^۱ نویسنده مسئول

توصیفی (درصد، میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون) و نرم افزار SPSS استفاده شد. یافته‌ها حاکی از آن است که بین بهزیستی اخلاقی و طلاق عاطفی رابطه معنادار وجود دارد و از طریق بهزیستی اخلاقی ۰/۴۱ درصد از طلاق عاطفی را پیش‌بینی کرد.

بخش اول: کلیات

درستی یا نادرستی رفتار و اعمال آدمی که در گروه اخلاق می باشد بزرگترین نگرانی در جوامع امروزی است (مریام،^۱ ۲۰۱۸). اخلاق در جوامع یک هنجار فرهنگی است که به انجام کار مناسب و خوب در جامعه یک ارزش معنوی مثبت می دهد و بر این باور است که کار فی - نفسه دارای ارزش ذاتی است (طاهری دمنه و همکاران، ۱۳۹۲). اخلاق به عنوان یک توانایی، ماهیت دقیق توانایی های اخلاقی انسان محسوب می شود که او را برای زندگی در ساختار - اجتماعی جامعه بهنجار می کند. رعایت اصول اخلاقی نیازمند تلاش، داشتن شخصیت قوی، آگاهی و شناخت از اصول اخلاقی، درک صحیح از فرصتها و موقعیتها، آگاهی به قوانین و مقررات، ایمان و اعتقاد قلبی به کارهای صادقانه و احترام به هنجارهای اجتماعی است (یلبویی و همکاران، ۱۳۹۵)؛ اما عامل مهم دیگری که بر رفتار آدمی برای اخلاقی عمل کردن اثر دارد، بهزیستی اخلاقی^۴ است. به خصوص بهزیستی اخلاقی در میان محیط خانواده که تضمین کننده سلامت جامعه هستند. بنابراین، سلامت اخلاقی^۵ جامعه و افراد جامعه را باید در بهزیستی اخلاقی پیدا کرد و مفهوم بهزیستی را باید در مفهوم سلامت برداشت کرد. سلامت به معنای بهزیستی کامل ابعاد جسمی، روحی و اجتماعی معنا میشود (سازمان بهداشت جهانی، ۱۹۴۸) و بهزیستی اخلاقی وضعیتی از شاد بودن، سالم بودن و سعادت مند بودن است (مریام، ۲۰۱۸). بهزیستی اخلاقی به عنوان یک پتانسیل کامل از سلامت جامعه کمک می کند تا با وجود شرایط بحرانی، خشونت، ناملایمتیهای زندگی، پیری، ناسازگاریهای زناشویی بتوان به سازگاری - اجتماعی یا فردی و یا سازگاری با سلامت تلاش کرد و وضعیت تعادل را حفظ کرد (آسدهاس،^۲ ۲۰۱۷). بهزیستی اخلاقی به عنوان یک رویکرد پایه گذاری شده است که افراد را از نظر اخلاقی توانمند میکند. بهزیستی اخلاقی به عنوان یک روش توانمندسازی اخلاقی منجر به توسعه توانایی های افراد جامعه میشود. بهزیستی اخلاقی اعتماد بنفس اخلاقی را بالا میبرد و

¹ Merriam, W

² Usdhhs A

انسان را از رنج اخلاقی دور می‌سازد (کروت^۱، ۲۰۰۷). بهزیستی اخلاقی شامل اعمال معنوی و دینی نیز می‌شود (مایک و همکاران^۲، ۲۰۱۸)؛ که به عنوان منبع راهنمایی برای سلامتی است که سطحی از آگاهی برای تفکر اخلاقی فراهم می‌آورد و برای رفاه فردی و منافع افراد ضروری است. در واقع بهزیستی اخلاقی یک مفهوم چند بعدی از سلامت و رفاه است که همه جنبه‌های شخصیتی، همه گروه‌های جامعه را تشکیل می‌دهد و کل جامعه را شامل می‌شود. این مفهوم فراگیر اخلاقی به ویژه با ابعاد اخلاقی رفاه اجتماعی تناسب دارد. بر اساس بیان‌های روانشناسان سلامت باید علاوه بر سلامتی جسم، روان و سلامت اجتماعی باید سلامت اخلاقی را در تمامی جنبه‌های فردی، اجتماعی دربرگیرد تا بتواند به افراد جامعه کمک کند که سلامتی همه‌جانبه خود را حفظ کنند (والکر^۳، ۲۰۱۶) در واقع عملکرد اخلاقی زوجین در بهزیستی اخلاقی شامل ترکیبی از سلامتی و توانایی‌های عصبی شیمیایی، شناختی و عاطفی است که همراه با قابلیت‌های فردی و اجتماعی می‌باشد (لیندسای و تامپسون^۴، ۲۰۱۸). محققان معتقدند بهزیستی اخلاقی تاثیر عمیقی بر جنبه‌های زیستی اجتماعی و روابط زوجین دارد (گرینر^۵، ۲۰۱۳؛ هاوکس^۶، ۲۰۱۲؛ ویل^۷، ۲۰۱۶). به طوری که استرس‌های خانواده را کاهش می‌دهد و شرایط سلامت محیط خانواده را بالا می‌برد، روابط دوستانه بین زوجین را حفظ می‌کند و منجر به سالم‌سازی ارتباطات و مهارت‌های ارتباطی زوجین می‌شود. برای همسرانی که ارتباط سالم و مهارت‌های ارتباطی بالایی دارند و در سلامت اخلاقی توانمند هستند نقش‌های همسری، پدر یا مادر بودن را جزء تجارب لذت بخش و معنادار خود میدانند. عده‌ای از محققان معتقدند مهارت‌های ارتباطی سالم باعث خوشنودی روابط، استفاده بیشتر از مهارت‌های سالم و کاهش مشکل می‌شود (محبی، ۲۰۰۳). محققان دیگر دریافتند که رفتارهای ارتباطی و سلامت این روابط منجر به ابراز محبت،

¹ Kraut R

² Mike P, Eranda J, Ashley H, Anna Ha R, Michael F, William F

³ Walker M U

⁴ Lindsay J, Thompson K

⁵ Greener M

⁶ Hawks S

⁷ Weil A R

بیان هیجانات و احساسات خوشایند در زوجین میشود به اعتقاد محققان، کسانی که بین افکار و احساسات، ارتباط بهتری برقرار میکنند، بهتر میتوانند کاربردهای هیجانی احساساتشان را شناسایی کرده، احساسات دیگران را بفهمند (اسماعیلی، ۲۰۰۴). بهزیستی از طریق احساس مثبت، احساس رضایتمندی عمومی از زندگی منجر به کاهش طلاق عاطفی در بین زوجین میشود و سلامت آنها را تضمین میکند (گلداسمیت و همکاران^۱، ۱۹۹۹). عده‌ای از محققان نیز معتقدند زوجینی که در زندگی زناشویی شادتر هستند از لحاظ روحی و جسمی سالم‌تر هستند. خوشبختی، سلامت و موفقیت زوجین در گروهی سازگاری زناشوییو شاد زیستی زوجین است. پژوهش‌ها حاکی از آنند که مشکل، نارضایتی جنسی و بی‌رمقی زناشویی از برجسته‌ترین علل جدا شدن زوجین به شمار آورده می‌شوند (وایزنگاو و همکاران^۲، ۲۰۱۴)؛ نبود بهزیستی اخلاقی آسیبی جدی بر روابط عاطفی و اجتماعی زوجین وارد میکند و منجر به مشکلات بین آنها می‌شود (بیردیت و همکاران^۳، ۲۰۱۰). طلاق عاطفی نوعی از طلاق است که هیچ‌جا به ثبت نمیرسد و مربوط به خانواده‌هایی است که به دلایلی مانند نگرشهای منفی، باورهای نادرست، ذهن بیمار، رس و نگرانی، ناتوانی در امین‌نیازهای زندگی تصمیم می‌گیرند به اجبار زیر یک سقف زندگی کنند (محمدی و حقیقیان، ۱۳۹۸؛ بویهمن^۴، ۲۰۱۲؛ فاسین^۵، ۲۰۱۲؛ کیمبرلای^۶، ۲۰۱۹؛ پیتر و هانکوک^۷، ۲۰۱۷). به‌طور اجمالی، بهزیستی اخلاقی از طریق توسعه توانایی‌های اخلاقی به‌عنوان مهارت‌های لازم زندگی قابلیت‌های اخلاقی رابطه‌ای و اجتماعی را برای زوجین فراهم می‌آورد تا آنان با پشتوانه‌ی این مهارتها به رشد توانایی‌های ذهنی درون شناختی، عاطفی برسند تا بتوانند مشکلات بین خود را حل کرده و به بازسازی یا تقویت روابط عاطفی خود در اجتناب از آسیب طلاق عاطفی پردازند. بهزیستی اخلاقی از طریق ایجاد

¹ Goldsmith AH, Veum JR, Darity W

² Yizengaw S S, Kibret BT, Gebiresilus A G, Sewasew DT

³ Birditt K S, Brown E Orbuch T L, McIlvane J M

⁴ Boehm C

⁵ Fassin D

⁶ Kimberly S.

⁷ Peter A. Hancock

همدلی و هم‌زبانی در بین زوجین وجدانی را ایجاد میکند که آنها حس بسیار اخلاقی را در یک رابطه عاطفی از خود نشان میدهند. از آنجایی که دانشجویان به عنوان سرمایه‌های دانش و اجتماعی کشور دارای اهمیت بالایی در پیشرفت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی هستند به-خصوص دانشجویان متأهل که به‌عنوان جمعی از خانواده بزرگ جامعه نقش مهمی در سلامت جامعه دارد و سلامت جامعه در گروه سلامت خانوادهاست؛ بنابراین وضعیت سلامت روانی، اجتماعی، عاطفی به‌خصوص اخلاقی آنان دارای اهمیت ویژه‌ای است که باید مورد مطالعه قرار گیرد. با توجه به مرور انجام گرفته در حوزه ادبیات تحقیق مشخص شد که در بررسی بهزیستی اخلاقی در بین زوجین به‌خصوص دانشجویان مطالعاتی صورت نگرفته است و خلاء اطلاعاتی و پژوهشی وجود دارد. در بیشتر مطالعات صورت گرفته از بهزیستی در ابعاد روانی، اجتماعی و ارتباط آن با سایر متغیرهای روانشناسی صورت گرفته است؛ اما پژوهشی که به‌طور موکد بر بهزیستی اخلاقی در بین دانشجویان صورت گرفته باشد به چشم نمی‌خورد از این نظر، مقاله حاضر درصدد پاسخ به این سوال است که آیا بین بهزیستی اخلاقی با طلاق عاطفی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه پیام نور ملایر رابطه وجود دارد یا نه؟

بخش دوم: روش پژوهش

پژوهش بر اساس هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه پیام نور ملایر به تعداد ۲۰۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان و روش تصادفی ساده ۱۲۰ دانشجوی برآورد شد. از بین ۱۲۰ دانشجو تعداد ۸۰ دانشجوی زن و ۴۰ دانشجو مرد بودند که ۷۵ دانشجو دارای مدرک لیسانس، ۳۰ نفر فوق لیسانس و ۱۵ نفر دارای مدرک دکتری بودند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه بهزیستی اخلاقی که شامل ۲۰ سوال در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (کاملاً موافقم تا کاملاً موافقم) می‌باشد پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۰ محاسبه شد، پرسشنامه طلاق عاطفی (۳۳) که شامل ۲۸ سوال برای سنجیدن طلاق عاطفی به کار می‌رود و دارای دو خرده‌مقیاس رفتاری، عاطفی و شناختی و دارای طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت

لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) می باشد. لازم به ذکر است گویه‌های ۴، ۵، ۸ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند پایایی این پرسشنامه ۰/۸۱ برآورد شد. روایی پرسشنامه-ها مورد تایید صاحب‌نظران روانشناسی قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (درصد، میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی به دلیل اینکه داده‌ها نرمال بودند از آزمون‌های پارامتریک (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون) و نرم افزار SPSS استفاده شد.

جدول ۱: نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف پیرامون بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معنی‌داری
بهبودی اخلاقی	۱۲۰	۱/۸۸	۰/۴۱۵	۱/۱۰۷	۰/۱۷۲
طلاق عاطفی	۱۲۰	۲/۳۳	۰/۳۹۰	۱/۱۱۸	۰/۱۶۴

یکی از پیش‌فرض‌های استفاده از آزمونهای پارامتریک، نرمال بودن داده‌ها است که برای این امر از آزمون کولموگروف-اسمیرنف استفاده شد. از آنجایی که نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنوف مبنی بر نرمال بودن متغیرهای بهبود اخلاقی و طلاق عاطفی و زیر مقیاس‌های آنها نرمال می‌باشد؛ زیرا سطح معناداری کلیه مقادیر Z در هر یک بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($p > 0/05$). بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که از آزمون‌های پارامتری برای تحلیل می‌توان استفاده کرد.

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش:

۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
---	---	---	---	---	---	---	--

						۱	تفکر اخلاقی
						۱	گفتمان اخلاقی
						۱	عمل اخلاقی
						۱	قابلیت‌های اخلاقی
						۱	رفاه اخلاقی
						۱	بهبودی اخلاقی
						۱	طلاق عاطفی

بر اساس جدول ۲ مشخص شد که ضریب همبستگی بین دو متغیر بهزیستی اخلاقی و طلاق عاطفی منفی و در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ معنی‌دار بود. همچنین بین مولفه‌های بهزیستی اخلاقی با طلاق عاطفی نیز معنادار بود.

جدول ۳: ضرایب رگرسیونی مؤلفه‌های پیش‌بینی کننده طلاق عاطفی

Sig	t	آماره β	آماره B	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۰	۶/۵۳۳		۰/۷۹۲	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۳/۱۵۴	.۲۶۷	۰/۱۶۵	تفکر اخلاقی
۰/۲۰۶	۱/۷۶۱	۰/۰۶۱	۰/۰۵۴	گفتمان اخلاقی
۰/۱۱۳	۲/۶۸۷	.۱۱۲	۰/۰۷۳	عمل اخلاقی
۰/۰۰۱	۳/۴۹۳	.۲۰۶	۰/۰۸۳	قابلیتهای اخلاقی
۰/۰۲۲	۲/۲۹۶	۰/۱۳۴	۰/۰۷۷	رفاه اخلاقی

در جدول ۳ ادامه ضرایب رگرسیونی هر یک از متغیرهای پیش‌بین گزارش شده است. نتایج نشان داد که مقادیر t متناظر با بتای دو مؤلفه‌ی تفکر اخلاقی و قابلیت‌های اخلاقی در پیش‌بینی طلاق عاطفی معنی‌دار بودند. بنابراین می‌توان گفت از بین مؤلفه‌های بهزیستی اخلاقی، ابعاد تفکر اخلاقی و قابلیت‌های اخلاقی قدرت تبیین و پیش‌بینی متغیر طلاق عاطفی را دارند.

نتیجه‌گیری

نتایج حاکی از آن بود که بهزیستی اخلاقی منجر به کاهش طلاق عاطفی میشود. این رهیافت همخوان با پژوهش (بویهمن ۲۰۱۲) میباشد چراکه به‌نتایج مشابهی در این زمینه اشاره داشتند. بهزیستی اخلاقی از طریق توسعه تواناییهای اخلاقی درون‌شناختی، رفتاری و عاطفی منجر به ایجاد انصاف، همدلی، وفاداری در بین زوجین میشود و از طریق تقویت فرآیندهای فردی سازی و اجتماعی شدن منجر به رشد و توسعه تواناییها و مهارتهای اخلاقی در بین زوجین میشود و آنان را برای زندگی مشترک هم عقیده می‌سازد و از مسائلی مانند طلاق عاطفی

جلوگیری میکند. بهزیستی اخلاقی از طریق برقراری ارتباط و همکاری میان افراد به آنها کمک میکند مسائل احساسی و عاطفی بین خود را حل نمایند فاسین (۲۰۱۲) و کیمبرلای (۲۰۱۹) وجود اخلاق در روابط‌های فردی و اجتماعی افراد منجر به تغییر دائمی شیوه زیست-شناسی، عواطف، شهود و اندیشه به‌عنوان اخلاقی انسانی می‌شود به طوری که؛ سلامتی اخلاقی توانسته است تاثیر مهمی بر کاهش استرس خانواده، خشونت، محرومیت عاطفی بگذارد (لیندسای و تامپسون، ۲۰۱۸). بنابراین، بهزیستی اخلاقی به‌عنوان ترمیم دهنده روابط ازهم پاشیده ناشی از طلاق عاطفی عمل میکند که به زندگی زوجین معنای تازه‌ای میبخشد. بهزیستی اخلاقی به زوجین سلامت احساسات، سلامت بدن، سلامت عمل، ارتباط اخلاقی و محیطی سالم و توأم با اخلاق میبخشد و قابلیت‌های اخلاقی فرد را توسعه می‌دهد. محققان معتقد هستند رشد قابلیت‌های اخلاقی در فرد قابلیت‌های اخلاقی رابطه‌ای و اجتماعی ایجاد میکند و فرد در روابط اجتماعی و روابط خود با همسر توانایی کسب میکند و بهتر میتواند به بیان احساسات، عواطف بپردازد. توانایی برقراری ارتباط و همدلی زوجین با یکدیگر آنها را برای داشتن هنجارها و ارزشهای مشترک و برای انسان اخلاقی کمک می‌کند. از این نظر، پژوهشگران، روانشناسان و تمامی افرادی که با مسائل و مشکلات زوجین سروکار دارند باید به بهزیستی اخلاقی زوجین و خانواده‌ها توجه کنند و از آسیب‌های اخلاقی که بر سلامت خانواده-ها آگاهی یابند چراکه سلامت جامعه در گروی سلامت خانواده‌هاست.

از محدودیت‌هایی که پژوهش حاضر با آن مواجه بود محدودیت در نظرخواهی از دانشجویان متاهل دانشگاه پیام نور ملایر، عدم دقت نمونه مورد مطالعه به دلیل نبود وقت کافی آنها برای پاسخگویی، کمی مطالعات موجود در خصوص بهزیستی اخلاقی و مولفه‌های آن، محدود بودن نمونه مورد مطالعه به دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز ملایر استان همدان بود اما با وجود این محدودیت‌ها و با توجه به یافته‌های به دست آمده از این تحقیق پیشنهاد می‌شود؛ توجه مراکز مشاوره، راهنمایی، حل اختلاف و تمامی ارگانها و سازمانهایی که با مشکلات زناشویی زوجین ارتباط دارند به مسئله رنج اخلاقی که ناشی از عدم بهزیستی اخلاقی است و

باعث پیشرفت طلاق عاطفی زوجین شده است، به عنوان عاملی مهم و اثرگذار بر سلامت و روابط زوجین و تعریف و مشخصه آن در مطالعات علوم روانشناسی، رشته‌های علوم انسانی و مطالعات بالینی در کنار استرس اخلاقی، پریشانی اخلاقی و آسیب‌های اخلاقی.

- نگاه مطالعاتی و پژوهشی جدی به مسئله بهزیستی اخلاقی به عنوان عاملی سودمند برای رفع مشکل رنج اخلاقی در زندگی زناشویی و سهم بالقوه آن در تفکر و گفت‌وگو در حوزه اخلاقی.

ملاحظه‌های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، انتشار چندگانه و... در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفته‌اند.

سپاسگزاری

بدین وسیله نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از تمام کسانی که در این پژوهش ما را یاری رسانیده‌اند کمال تشکر و قدردانی نماییم.

منابع و مأخذ

- رامین، فرح. (۱۳۹۴). «اخلاق زمینه ظهور در قلمرو خانواده»، مشرق موعود، ۸ (۳۱)، ۱۵۵-۱۸۶.

- طاهری دمنه محسن، زنجیرچی سید محمود، نجاتیان قاسمیه مجید. (۱۳۹۰). «نقش اخلاق کاری در ارتقای رفتار شهروندی سازمانی»، اخلاق در علوم و فناوری، ۲ (۶)، ۴۱-۳۱.

- یلویی بهاره، مستحفظیان مینا، مشکاتی زهره. (۱۳۹۵). «رابطه بین مؤلفه‌های اخلاقی با ویژگی‌های شخصیتی»، اخلاق در علوم و فناوری. ۱۳۹۵؛ ۱۱ (۱): ۱۳۷-۱۴۴.

➤ Boehm C. (2012). Moral origins: The evolution of virtue, altruism, and shame. New York: Basic -Books. Retrieved from

➤ Esmaili M. (2004). The effect of the training of emotional intelligence components (intrapersonal awareness, interpersonal awareness, coping skills, etc.) on the enhancement of mental health [PhD Thesis]. Tehran, Iran: Allameh Tabataba'i University. [In Persian]

➤ Fassin D. (2012). A companion to moral anthropology retrieved from.

➤ Firoozjanian A A, Riahi M I, Mohammadi Doost M. (2015). Sociological analysis of emotional divorce among couples in Nowshahr. Socio-Cultural Development Studies; 5(3): 59-33. [In Persian].

➤ Goldsmith AH, Veum JR, Darity W. (1999). Unemployment, joblessness, psychological well-being and self-esteem: Theory and evidence, The Journal of Socio-Economics; 26(2): 58-133.

➤ Greener M. (2013). Holistic health handbook Spck, Retrieved from,1394290

- Hawks S. (2012). Spiritual wellness, holistic health, and the practice of health education. In J. Black, S. Furney, H. Graf & A. Nolte (Eds.), Philosophical foundations of health education. San Francisco CA: Jossey-Bass. Retrieved romhttp.
- Kimberly S. (2019). The Role of Accounts and Apologies in Mitigating Blame toward Human and Machine Agents Human and Machine Agents, University of Central Florida University of Central Florida STARS STARS Electronic Theses and Dissertations.
- Kraut R. (2007). What Is Good and Why: The Ethics of Wellbeing. Cambridge, Ma: Harvard University Press.
- Lindsay J, Thompson K. (2018). Sbe. thompson.. Moral Dimensions of Wellbeing, society for business ethics annul meeting; 2 (10): 2-34.
- Merriam,W. (2018). Definition of health and wellbing, retrived from <http://www.merriam>.
- Mike P, Eranda J, Ashley H, Anna Ha R, Michael F, William F. (2018). Morality as a Basic Psychological Need. Social Psychological and Personality Science; 10 (4): 449-460.

پروہشکاه علوم انسانی ومطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی